FORWARD
A JEWISH DAILY.
Published by the FORWARD ASSOCIATION.
Office: 183½ DIVISION STREET.
Telephone, 1311 Franklin.
Entered as second-class mail matter at the Post Office of New York.
SUBSCRIPTION RATES: One year $3.50, 6 months $1.90, 3 months $1.00, single copy 1 cent.

שיקט אייערע קינדער אין קאללעדזש אויב איהר קענט, אבער לאזט זיי זיך ניט אויסהאדעווען קיין פאררעטהער פון זייערע אייגענע עלטערן און פרידער!

אויף דער צווייטע עוועניו נאך אכט אוהר יערען פריה־מארגען קען מען זעהן הונדערטע אידישע באים — פון 14 ביז 18 אדער 19 יאהר אלט — נייענדיג מיט ביכער אונטער דיא ארימס. זיי גייען פון הויסטאן סטריט ארעד פון קריסטי אפ־טאון צו. פאר־ווייז גייען זיי, אדער אין גרעסערע קאמפאניעס, ריידענדיג פריילעך צווישען זיך. זייערע קליידער זיינען דאס רוב אלט און ארים, אבער זייערע אידישע פנים'ער שיינען אפט מיט גייסטיגע פעהיגיגען און טראגען דעם זיעגען פון א שכל וואס לעבט און טוהט.

דאס זיינען אידישע קאללעדזש באים, קינדער פון עמיגראנטען.

פון דיא פערשידענע ווינקעלעך פון דעם אידישען קווארטאל קומען זיי דאס, פון דיא ארימע, איינגע מענעמענט־הייזער. און נייגן גייען זיי צו דער 23־סטער סטריט, וואו דער סיטי קאללעדזש געפינט זיך — אן אנגענעהם־אויסזעהענדע רויטע גע־ביידע אויף'ן קארנער פון לעקסינגטאן עווענוי. דיעזען קאללעדזש האלט אויף דיא שטאדט. צאלען צאלט מען דארטען ניט, און דיא רעגיערונג גיט נאך דיא שיללער אומזיסט ביכער און אלע נויטיגע שרייב־גצייג. אבער אפילו אזוי איז אויך דעם ארימען מענשען שווער זיין קינד צו שיקען אין קאללעדזש — עס איז זיי שווער צו שוכען און קליידען און — פשוט גערעדט — צו געבען עסען. אן ארבייטער אדער פערלער אדער ארימער קרעמעריל איז דאס רוב געצוואונגען זיין צעהן־יאהריגען קינד פון סקול אבצורייסען. זאל ער גיין ארבייטען, זיינע צעהן־יעהריגע פינגערליך ברעכען און שטעכען — וואס זאל מען טאן, מען דארף צושטייער אויף רעגען.

קיין פיעלע דייטשע, איידישע אדער אימאליגנישע שיללער געפינט איהר אין דעם סיטי קאללעדזש ניט. ארום 90 פראצענט פון אלע באים זיינען דארטען אידען און מוסטע פון זיי — קינדער פון אידישע ארבייטער.

דער איד קארנט פון זיך, בלוטיגט זיך צו בילדען זיין קינד.

מיר ווייסען פון אן ארימע אידישע ארבייטער פאמיליע, וואו דער פאטער פארדיענט קוים 8 דאללאר א וואך און דיא מוטער איז קראנק. ווען דער באי האט אבער געוואלט גיין ארבייטען, האבען זיינע עלטערן איהם בשום אופן ניט געלאזען. אין אן אנדער הויז אזעלכע ארבייט א מומע (דיא מוטער'ס א ניט־פערהייר־ראטע שוועסטער) 16 שטונדען א טאג — דעם בליסין פון איהרע אויגען האט זיא שוין אזוי אויסגעהארעוועט — אום איהר פלימעניק צו האלטען אין קאללעדזש. הונדערטע ביישפיעלען אזעלכע זיינען דא.

און אזוי וויא דער סיטי קאללעדזש, אזוי אויך דער נארמאל קאללעדזש פאר מערכען און דיא עטליכע הייז סקולס. זיי זיינען אויך געפאקט מיט אידישע קינ־דער — מייסטענס מיט קינדער פון ארימע אידישע ארבייטער, פעדלערס, פוש־קארט הענדלערס.

אין דעם שטעקט איינע פון דיא שעהנסטע מעלות פון דעם אידישען פאלק. אין דעם שפיגעלט זיך אפ אי אונזער פעהיגקייט זיך מוסר נפש צו זיין פאר אונ־זערע קינדער (פיעלייכט איז דאס איינע פון דיא אורזאכען וואס דיא אידען אין אזוי שווער צו פאריכטען) אי אונזער ליעבע צו בילדונג, צו קאפ־ארבייט.

דאס רוב קינדער זיינען טריי זייערע עלטערן און א נחת פאר זיי. עס זיינען אבער דא טרויערינע ביישפיעלע, און דא אין דיעזען לאנד פון הוהא און דאללארס מיט סענטען — א סך אזעלכע ביישפיעלע. עס טרעפט אפט אז דער אויסגעשטו־דירטער זון (אדער טאכטער) פון אן ארימע פאמיליע שעהמט זיך מיט זיין טאטען און מאמען — מיט דעם זעלבען טאטען און מאמען וואס האבען געפראצעזעוועט און געשפארט פון זיך איהם אין קאללעדזש צו שיקען. עס איז קיין נייעס צו הערען וועגען אן ארימען אידישען קאללעדזש באי וואס הנף'עט זיך צו דיא רייכע, קריכט צו דיא פאליטישענס, וואס זיינען שונאים פון פאלק, פון דעם קאללעדזש באים עלטערן. איין מאל איז ער געבילדעט, הויבט איהם אן צו ציהען צו דיא פראנטען, וואס זיינען צופרידען מיט דיא וועלט וויא זיא איז, מיט דיא ארימקייט און עלענט פון דיא מאסען. עס ציהט איהם צו דיא הריקער פון דיא וואס שאפען אלעס, צו דיא וואס שטיצען פינסטערנים, פאלשקייט, שקלאפעריי.

אזעלכע קאללעדזש באים זיינען פארהעטהער פון זייערע איינגענע עלטערן!

אין רוסלאנד דערצעהלט מען וועגען א געבעראל וואס האט ביי א אידישען דאקטאר אין שטוב געפונען א אידען מיט פאות'ן און אין א לאנגע קאפאטע. דער דאקטאר איז רויט געוואָרען. „דאס איז מיין שניידער", האט ער ערקלערט דעם געבעראל. אין אמת'ן איז דער איד מיט דיא פאות'ן געווען דעם דאקטאר'ס טאטער. דיעזער דאקטאר האט זיך אלזו געשעמט מיט זיין איינענעם טאטען. דאס איז טרויעריג געגוג. וויא פיעל מאל טרויעריגער אבער איז אזא מעשה:

א סטרייק אין אידישען קווארטאל. דעם קאללעדזש באי'ס פאטער איז אי־נער פון דיא סטרייקער. דיא רעגיערונג שיקט פאליסיין מיט זייערע קלאבס צי שפאלטען דיא מוחות פון דיא ארבייטער, זיי צו צווינגען צו סעטלען מיט דיא באסעס. דערהערענד דעם קאללעדזש באי'ס פאטער לינט אום מיט א צושפאלטענע קאפ, זיצט זיין זוהנדעלע ערגעץ־וואו מיט פאליטישענס און לאכט און קרימט איבער דיא סטרייקערס. לאכט פון זיין פאטער וואס לאזט זיך שפאלטען דעם קאפ אום איהם זיין קינד בילדונג צו געבען.

דאס איז ניט קיין אויסגעקלעהרטע מעשה. עס איז א וואהרע פאסירונג. און ניט דיא איינציגע אויך. הונדערטע אזעלכע פאקטען וואלט מען געקענט ברייננען.

לעזער! דיא פינסטערנעס מיט דיא שקר, וועט ניט אייביג הערשען. דער „אריסטאקראטען", מיט פוסטע קעפ זאלען טרעטען אויף אלעס, וואס איז רייז, עהרליך, ליכטיג. פון אלע זייטען הערען זיך שטימען וואס פאדערן אמת'ע פרייהייט — א וועלט פון ברידערליכקייט און ליעבע. הייליגע ארבייט איז דא פאר יעדען אנשטענדיגען מענשען און אייערע קאללעדזש באים טעגען טאן פיעל גוטעס מיט'ן מויל און מיט'ן פערער.

ווען מען קוקט אויף דיא מאסטע ארימע אידישע קאללעדזש באים פיהלט מען אז דער אידישער קווארטאל וועט אין אמעריקא א מאל שפיעלען א וויכטיגע ראללע. פון דיא טויזענדער קאללעדזש אינגלעך און מערכען וועלען אויסוואקסען קאפ־מענשען, דיינקער, מענשען וואס וועלען זיך לאזען פיהלען אין לאנד.

זעהט זשע, אז זיי זאלען זיך לאזען פיהלען פיר דעם גליק פון דעם ארימען פאלק צו וועלכען זיי בעלאנגען. זעהט אז זיי זאלען ניט פארקריכען צום שונא. זעהט אז זיי זאלען זיין א טרויסט און א ציהרונג פאר אייך — ניט קיין שאנדע און ניט קיין פוסט־הערצינע פראנטען וואס שעהמען זיך מיט אייך!

פרינץ הענרי האט דא געזעהען, אז דיא העכסטע געביידעס זיינען ניט דיא קיר־כען — ניט דיא טעמפלען פון גאט — נור דיא באנקען, ווערהייזער, פאבריקען — דיא טעמפלען פון געלט־טייוועל. צו חויכע הייזער זיינען יעדערגפאלס מיאוס פאר'ן אויג. פאר'ן טייוועל פאסען זיי זיך. ווען מען וועט פון דיעזען געלט־טייוועל פטור ווערען, און דיא גאנצע וועלט וועט שעהנער ווערען, וועלען מיר האבען שטערד פון ניט־צו־הויכע, פרעכטיגע, גראמע און געזונטע הייזער, און דיא שעהנסטע געביידעס — דאס וועלען זיין דיא מוזעאומס, דיא קאללעדזשעס, דיא טעמפלען פון פרייהייטס־גייסט, פון דער וויסענשאפט און קונסט.

איינגעליעבט אין אידישע קינדער.

קריסטען וואס זיינען זיך מגייר צוליעב מעדכען אדער יונגע לייט פון אידישען קווארטאל.

ליעבעס־געשיכטעלעך געזאמעלט פון דעם ווירקליכען לעבען.

יענע וואך האט זיך דא אין נויארק א גרעסע מגייר געווען און האט אנגענומען דיא אידישע רעליגיאן נאר צוליעב דעם ווייל ער איז געווען שטארק פערליעבט אין א אידישע מיידעל, א מלמד'ס א טאכ־טער. דיא חתונה איז געווען אין 21 ראס־גערס פליים ביי דיא בלה'ס עלטערן.

אזעלכע פעלע זיינען ניט קיין גרויסע נאווינע דא, אין נויארק. זיי קומען פאר עפטער וויא מיר דיינקען אליין.

א שווארזישע קריסטליכע מיידעל האט זיך מיט א יאהר אנדערהאלבען צוריק פערליעבט אין א אידישען יונגען מאן. זיי האבען נעארבייט אין איין פלאץ, אין א בלעך פאבריק. ער איז אויך געווען סטראשנע פערקאכט אין איהר. זיי האבען ניט געוואוסט וואס צו טאן. ענדליך האט זיא נעסעטעלט דיא פראגע. זיא איז א יתומה. האט קיין טאטען און קיין מאמען ניט. דא, אין אמעריקא, האט זיא אפילו קיין קרובים אויף ניט. זיא איז אליין אויף דער וועלט. ער לעבט צוזאמען מיט אן אלטער מוטער און מיט א שוועסטער. אז ער זאל זיך שמד'ען וועט עס אפשר דיא אלטע מוטער ניט קענען אריבערלע־בען. דערפאר האט דיא שווארזישע מיידעל ביי זיך בעשלאסען אנצונעהמען דיא אי־דישע רעליגיאן.

נאכדעם לייכט איז עס ניט צוגענאנ־גען. דיא צערעמאניע פון מגייר זיין א קריסטליכע פרוי איז. אמת, ניט קיין שווערע. זיא נעהט אין מקוה און נעגנג. עס זיינען אבער געווען אנדערע שווערי־קייטען. דיא אלטע מוטער האט מען צו ערשט אבגענארט. מען האט איהר דער־צעהלט, אז דיא מיידעל איז א אידישע. איי זיא קען דאך קיין וואָרט אידיש ניט! נו, מאלע וואס עס מאכט זיך. וויפיעל אידישע מיידלעך זיינען דא וואס קענען קיין אידיש ניט ריידען. דיא אלטע האט זיך אבער באלד דערוואוסט, אז מען האט איהר גענארט. זיא האט זיך איין מאהל צוקרייגט מיט א שכנה. האט איהר יענע אויפגעוואָרפען, אז דער זוהן איהרער נייט חתונה האבען מיט א גויה. דאס איז גע־ווען גענוג צו פערביטערן זייער אלעמענס לעבען אויף א שטיק צייט. דיא אלטע האט ניט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאגען. אבער ביסלעכווייז איז זיא גע־סער געוואָרען און זיא האט גענעבען איהר צושטימונג צו דעם שידוך, מיט דער האפ־נונג, אז זיא וועט איהר שנור מאכען פאר א פרומע. כשר'ע אידישע טאכטער.

און איהר האפענונג איז ערפיללט גע־וואָרען. זיא האט פון דער שנור געמאכט א גאנצע צדקה. זיא האט איהר אויסגע־לערנט מאכען דיא ברכה. בענשען ליכט. כשר'ען די פליישן. נעהן אין מקוה וכרומה נאך אזעלכע נויטיגע אידישע דינגס. הקיצור דיא נר'קע איז געוואָרען פרימער פון דיא פרימסטע אידישע פרוען. דיא ערשטע צייט פלעגט זיך דיא ארעמע שטארק צופלאגטערן און פלעגט מאכען מיסטייקס. זיא האט, למשל, געוואוסט, אז בענשען ליכט פרייטאג פאר נאכט איז א מצוה. נו, פאר וואס זשע זאל זיא דיא מצוה ניט טהאן אלע טאג? האט זיא איינמאהל אין מיטען מיטוואך גענומען דיא בענש ליכט און האט זיי אנגעצונדען, און דיא שווינער האט געלאכט און גע־קוואלען פאר שמחה. זיא האט זעהר גוט געלעבט מיט דער שווינער. נאר ווען ניט ווען, בשעת דיא אלטע פלעגט ווערן בייז און האט ניט געהאט אויף וועמען דעם כעס אויסצולאדען, פלעגט זיא דער שנור אויסוואָרפען, אז זיא איז א גויה.

מיטן מאן לעבט דיא נר'קע זעהר גוט, און זיי פיהלען זיך ביידע גליקליך. און דיא אידישע שכנים, וועלכע וואוינען מיט זיי צוזאמען אזעגן, אז קיין בעסערן לעבען האט אפילו צווישען אן אמת אי־דישע פאר פאלק ניט געפונען זיין.

אזעלכע פעלע זיינען דא א סך.

דיא אורזאכע דערפון איז ניט אזוי דאס וואס נויארק האט אזא גרויסע אידי־שע קהילה, נאר דערפאר וואס דיא אומ־שטענדען זיינען דא. וואס קענען קיין אידיש ניט ריידען. דיא אלטע האט זיך אבער באלד דערוואוסט, אז מען האט איהר גענארט. זיא האט זיך איין מאהל צוקרייגט מיט א שכנה. האט איהר יענע אויפגעוואָרפען, אז דער זוהן איהרער נייט חתונה האבען מיט א גויה. דאס איז גע־ווען גענוג צו פערביטערן זייער אלעמענס לעבען אויף א שטיק צייט. דיא אלטע האט ניט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאגען. אבער ביסלעכווייז איז זיא גע־סער געוואָרען און זיא האט גענעבען איהר צושטימונג צו דעם שידוך, מיט דער האפ־נונג, אז זיא וועט איהר שנור מאכען פאר א פרומע. כשר'ע אידישע טאכטער.

אין איהר האפענונג איז ערפיללט גע־וואָרען. זיא האט פון דער שנור געמאכט א גאנצע צדקה. זיא האט איהר אויסגע־לערנט מאכען דיא ברכה. בענשען ליכט. כשר'ען די פליישן. נעהן אין מקוה וכרומה נאך אזעלכע נויטיגע אידישע דינגס. הקיצור דיא נר'קע איז געוואָרען פרימער פון דיא פרימסטע אידישע פרוען. דיא ערשטע צייט פלעגט זיך דיא ארעמע שטארק צופלאגטערן און פלעגט מאכען מיסטייקס. זיא האט, למשל, געוואוסט, אז בענשען ליכט פרייטאג פאר נאכט איז א מצוה. נו, פאר וואס זשע זאל זיא דיא מצוה ניט טהאן אלע טאג? האט זיא איינמאהל אין מיטען מיטוואך גענומען דיא בענש ליכט און האט זיי אנגעצונדען, און דיא שווינער האט געלאכט און גע־קוואלען פאר שמחה. זיא האט זעהר גוט געלעבט מיט דער שווינער. נאר ווען ניט ווען, בשעת דיא אלטע פלעגט ווערן בייז און האט ניט געהאט אויף וועמען דעם כעס אויסצולאדען, פלעגט זיא דער שנור אויסוואָרפען, אז זיא איז א גויה.

מיטן מאן לעבט דיא נר'קע זעהר גוט, און זיי פיהלען זיך ביידע גליקליך. און דיא אידישע שכנים, וועלכע וואוינען מיט זיי צוזאמען אזעגן, אז קיין בעסערן לעבען האט אפילו צווישען אן אמת אי־דישע פאר פאלק ניט געפונען זיין.

אזעלכע פעלע זיינען דא א סך.

דיא אורזאכע דערפון איז ניט אזוי דאס וואס נויארק האט אזא גרויסע אידי־שע קהילה, נאר דערפאר וואס דיא אומ־שטענדען זיינען דא. וואס קענען קיין אידיש ניט ריידען. דיא אלטע האט זיך אבער באלד דערוואוסט, אז מען האט איהר גענארט. זיא האט זיך איין מאהל צוקרייגט מיט א שכנה. האט איהר יענע אויפגעוואָרפען, אז דער זוהן איהרער נייט חתונה האבען מיט א גויה. דאס איז גע־ווען גענוג צו פערביטערן זייער אלעמענס לעבען אויף א שטיק צייט. דיא אלטע האט ניט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאגען. אבער ביסלעכווייז איז זיא גע־סער געוואָרען און זיא האט גענעבען איהר צושטימונג צו דעם שידוך, מיט דער האפ־נונג, אז זיא וועט איהר שנור מאכען פאר א פרומע. כשר'ע אידישע טאכטער.

אזעלכע פעלע זיינען ניט קיין גרויסע נאווינע דא, אין נויארק. זיי קומען פאר עפטער וויא מיר דיינקען אליין.

א שווארזישע קריסטליכע מיידעל האט זיך מיט א יאהר אנדערהאלבען צוריק פערליעבט אין א אידישען יונגען מאן. זיי האבען נעארבייט אין איין פלאץ, אין א בלעך פאבריק. ער איז אויך געווען סטראשנע פערקאכט אין איהר. זיי האבען ניט געוואוסט וואס צו טאן. ענדליך האט זיא נעסעטעלט דיא פראגע. זיא איז א יתומה. האט קיין טאטען און קיין מאמען ניט. דא, אין אמעריקא, האט זיא אפילו קיין קרובים אויף ניט. זיא איז אליין אויף דער וועלט. ער לעבט צוזאמען מיט אן אלטער מוטער און מיט א שוועסטער. אז ער זאל זיך שמד'ען וועט עס אפשר דיא אלטע מוטער ניט קענען אריבערלע־בען. דערפאר האט דיא שווארזישע מיידעל ביי זיך בעשלאסען אנצונעהמען דיא אי־דישע רעליגיאן.

נאכדעם לייכט איז עס ניט צוגענאנ־גען. דיא צערעמאניע פון מגייר זיין א קריסטליכע פרוי איז. אמת, ניט קיין שווערע. זיא נעהט אין מקוה און נעגנג. עס זיינען אבער געווען אנדערע שווערי־קייטען. דיא אלטע מוטער האט מען צו ערשט אבגענארט. מען האט איהר דער־צעהלט, אז דיא מיידעל איז א אידישע. איי זיא קען דאך קיין וואָרט אידיש ניט! נו, מאלע וואס עס מאכט זיך. וויפיעל אידישע מיידלעך זיינען דא וואס קענען קיין אידיש ניט ריידען. דיא אלטע האט זיך אבער באלד דערוואוסט, אז מען האט איהר גענארט. זיא האט זיך איין מאהל צוקרייגט מיט א שכנה. האט איהר יענע אויפגעוואָרפען, אז דער זוהן איהרער נייט חתונה האבען מיט א גויה. דאס איז גע־ווען גענוג צו פערביטערן זייער אלעמענס לעבען אויף א שטיק צייט. דיא אלטע האט ניט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאגען. אבער ביסלעכווייז איז זיא גע־סער געוואָרען און זיא האט גענעבען איהר צושטימונג צו דעם שידוך, מיט דער האפ־נונג, אז זיא וועט איהר שנור מאכען פאר א פרומע. כשר'ע אידישע טאכטער.

אין איהר האפענונג איז ערפיללט גע־וואָרען. זיא האט פון דער שנור געמאכט א גאנצע צדקה. זיא האט איהר אויסגע־לערנט מאכען דיא ברכה. בענשען ליכט. כשר'ען די פליישן. נעהן אין מקוה וכרומה נאך אזעלכע נויטיגע אידישע דינגס. הקיצור דיא נר'קע איז געוואָרען פרימער פון דיא פרימסטע אידישע פרוען. דיא ערשטע צייט פלעגט זיך דיא ארעמע שטארק צופלאגטערן און פלעגט מאכען מיסטייקס. זיא האט, למשל, געוואוסט, אז בענשען ליכט פרייטאג פאר נאכט איז א מצוה. נו, פאר וואס זשע זאל זיא דיא מצוה ניט טהאן אלע טאג? האט זיא איינמאהל אין מיטען מיטוואך גענומען דיא בענש ליכט און האט זיי אנגעצונדען, און דיא שווינער האט געלאכט און גע־קוואלען פאר שמחה. זיא האט זעהר גוט געלעבט מיט דער שווינער. נאר ווען ניט ווען, בשעת דיא אלטע פלעגט ווערן בייז און האט ניט געהאט אויף וועמען דעם כעס אויסצולאדען, פלעגט זיא דער שנור אויסוואָרפען, אז זיא איז א גויה.

מיטן מאן לעבט דיא נר'קע זעהר גוט, און זיי פיהלען זיך ביידע גליקליך. און דיא אידישע שכנים, וועלכע וואוינען מיט זיי צוזאמען אזעגן, אז קיין בעסערן לעבען האט אפילו צווישען אן אמת אי־דישע פאר פאלק ניט געפונען זיין.

אזעלכע פעלע זיינען דא א סך.

דיא אורזאכע דערפון איז ניט אזוי דאס וואס נויארק האט אזא גרויסע אידי־שע קהילה, נאר דערפאר וואס דיא אומ־שטענדען זיינען דא.